

Zápis

z obhajoby disertační práce pana Mgr. Radoslava Passiu

konané dne 3. prosince 2012 na FF UK v Praze

téma práce: „Estetika okraja a hranice (K vybraným aspektom fenoménov okraja a hranice v slovenskej literatúre 20. storočia v stredoeurópskom kontexte)“

přítomní: dle prezenční listiny

doc. PhDr. Helena Ulbrechtová, Ph.D. (předsedkyně)

doc. PhDr. Rudolf Chmel, DrSc. (školitel)

doc. PhDr. Petr Kaleta, Ph.D.

PhDr. Jana Pátková, Ph.D.

Mgr. Vladimír Barborík, CSc. (oponent)

Doc. PhDr. Peter Káša, CSc. (oponent)

nepřítomen:

prof. PhDr. Vladimír Svatoň, CSc.

Předsedkyně komise doc. PhDr. Helena Ulbrechtová, Ph.D. zahájila obhajobu a představila přítomným kandidáta.

Školitel představil doktoranda a seznámil komisi s jeho disertační prací. Upozornil na celkovou nadstandardní úroveň práce a na fakt, že touto problematikou se doposud systematicky nikdo nezabýval. Dále vyzdvihl, že mnohé části disertační práce již vyšly časopisecky.

Kandidát seznámil přítomné s cíli a závěry své disertační práce. Sdělil zejména:

Východiskem práce byl osobní zájem kandidáta o specifickou kulturní situaci východního Slovenska a Podkarpatské Rusi a její nejvýraznější umělecké reprezentace především v dobovém česko-slovenském kontextu první poloviny 20. století.

Hlavním cílem práce bylo precizní strukturování středoevropského kulturního korpusu a vyčlenění dalšího, relativně autonomního kulturního prostoru, který autor nazval východokarpatský hraniční areál, a který chápe jako nadhraniční a nadjazykový fenomén.

Práci rozdělil do čtyř základních částí. První tři mají ucelený charakter a všímají si motivů okraje a hranice jako kulturně–topologických fenoménů v slovenské literatuře. Komparativně se věnuje i dalším středoevropským literaturám, především české, ale také polské a maďarské. Časovým rámcem výzkumu je 20. století, které v několika případech přesahuje oběma směry. Do závěrečné části kandidát zahrnul tři parciální analýzy, ve kterých fenomény hranice a okraje zachytává i v jiných souvislostech a na odlišném materiálu než na textech, ve kterých převažuje prostorové chápání problému.

Poté oponenti Mgr. Vladimír Barborík, CSc. a doc. PhDr. Peter Káša, CSc. přednesli závěry svých oponentských posudků.

Kandidát Mgr. Radoslav Passia odpovídá na posudky oponentů. V odpovědi se soustředil zejména na jazyk, který použil při tvorbě dizertační práce. Je si vědom některých stylových nesrovnalostí, které jsou způsobené jednak velkým časovým rozpětím, v kterém práce vznikala, ale také růzností původních, časopisecky publikovaných textů, které byli do dizertační práce začleněny. Jeho záměrem bylo využít jazyk vědecké eseje. V odpovědi se dále zaměřuje na terminologii použitou v práci. Topologický termín „východokarpatský hraniční areál“ zavedl sám kandidát, na některých místech budí zdání mnohoznačnosti a nejasnosti, avšak relativizace vlastního přístupu byla do jisté míry i záměrná. Teoretická práce vychází ze čtení konkrétních uměleckých děl. Podle kandidáta by se terminologie měla přizpůsobit dílům, nikoliv díla terminologii.

Oponenti byli s odpověďmi kandidáta spokojeni.

Diskuze:

V diskuzi vystoupila doc. PhDr. Helena Ulbrechtová, Ph.D. s otázkou, jakým způsobem kandidát usouvztažnil pojem střední Evropy s východokarpatským hraničním areálem. R. Passia odpověděl, že tímto vztahem se podrobněji zabývá v první kapitole dizertační práce. Definice Střední Evropy je živý a komplikovaný problém, kolem kterého se vedou složité diskuze, prozatím bez završující podoby. Východokarpatský hraniční areál je možno chápat jako jeden z dalších možných prostorů, který je součástí střední Evropy.

Doc. PhDr. Helena Ulbrechtová, Ph.D. se dále zeptala, jaký je přesah tohoto areálu k východoevropskému prostoru. Kandidát odpověděl, že tento přesah existuje, hraniční charakter tohoto areálu ležícího mezi „Slavica romana“ a „Slavica byzantina“ symbolizuje kupříkladu řeckokatolická církev, která se na tomto území rozvíjela od 17. století. Zároveň zdůraznil, že tento region chápe jako kulturně relativně samostatný a ucelený.

Doc. PhDr. Helenu Ulbrechtovou, Ph.D. také zajímalo, jaký je postoj kandidáta ke komparatistické teorii Dionýze Ďurišina, zdali ji chápe jako aktuální, nebo již překonanou. R. Passia odpověděl, že Ďurišin pracuje s velkými areálovým celky, které překonávají i prostor střední Evropy. Záměrem a cílem dizertační práce nebylo pojmoutí tak velkého prostoru, s jakým Ďurišin pracuje. V tomto směru se jejich přístupy liší.

V diskuzi dále vystoupil doc. PhDr. Petr Kaleta, Ph.D., kterého zajímalo, zdali se kandidát zajímal i o etnický aspekt tohoto teritoria. Kandidát odpověděl, že etnicitě se věnuje spíše v odkazech na historiografickou literaturu. Chápe ji jako prvek, který spoluvytváří hraniční izoglosu. Zajímali ho především pohyb a změny v etnicitě a jejich literární reflexe. Doc. PhDr. Petr Kaleta, Ph.D. se dále zeptal, jak se v tomto areálu reflektuje rusínský a ukrajinský fenomén. Kandidát pohovořil zejména o české reflexi tohoto fenoménu, kdy ukrajinský a rusínský prvek byl, především v české literatuře meziválečného období, vnímán jako exotický. Ze současné literatury kandidát zmínil román Maroše Krajňáka Carpathia, který tematizuje zánik rusínského jazyka a původní etnické struktury krajiny na severovýchodě současného Slovenska.

Vyhlášení výsledku tajného hlasování:

počet členů komise: 5

přítomno členů komise: 4

kladných hlasů: 4

Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

Zapsala: Mgr. Anna Holečková

Podpis předsedy komise: